

DE VOLHARDING DER HEILIGEN

Deel 2: als troost en zeker

Leesavonden 1^e kwartaal 2016

DE VOLHARDING DER HEILIGEN

Tweede leesavond.

boeken: 'Alles uit Hem' door ds. C.G.Vreugdenhil.

'Door U, door U alleen', door ds. J.S. van der Net.

In Hoofdstuk 14 zullen we vooral letten op de troost van de volharding en de zekerheid in die volharding. Die troost is vooral nodig, omdat de strijd des geloofs en de strijd tegen de vijand zo zwaar kan zijn. Brakel noemt in zijn 'Redelijke Godsdienst' in dit verband vier vijanden, waartegen gestreden moet worden: de satan, de wereld, de zonde en de zwakheid in het geloof. Laten we ze een voor een wat nader ontleden. (Vreugdenhil)

Lees: **Bijlage 1: ds. Vreugdenhil**

Troost in de strijd tegen de aanvechtingen van satan.

Vraag 1: Satan wordt genoemd 'doodsvijand nummer een'. Betekent dit dat elk kind van God voortdurend last van de satan heeft? Of zou dat bij de een erger zijn dan bij de ander?

Vraag 2: Wat is die troost in de strijd tegen de aanvechtingen van satan?

Troost in de strijd tegen de wereld.

Vraag 3: Dominee Vreugdenhil schrijft dat wij der wereld gekruisigd worden. Kun je met eigen woorden weergeven wat dat betekent?

Troost in de strijd tegen het zondige vlees.

Vraag 4: Vroom vlees of goddeloos vlees, allebei moet het gekruisigd worden. Wat betekent dit?

Vraag 5: Het is een strijd op leven en dood. En toch in de wetenschap dat de overwinning al behaald is. Waarom dan toch altijd die strijd, als je weet dat de overwinning al behaald is?

Troost in de zwakheid van ons geloof.

Vraag 6: Soms kun je zo worden bestreden en zo moedeloos zijn dat je in die duisternis Jezus niet meer kunt vinden. Wat is dan de troost, hoe wordt je dan bewaard voor wanhoop?

Lees **Bijlage 2: ds. J.S. v.d. Net.**

De praktijk van de gemeenschap met Christus (DL. V,1)

Vraag 7: Wat is nu de strijd van Gods kinderen?

Vraag 8: Hoe moeten we strijden tegen die dagelijkse zonden waar we zoveel verdriet van hebben? Noem 3 dingen.

Vraag 9: Heilige oefeningen der godvruchtigheid. Wat moeten we daaronder verstaan?

Lees Bijlage 1: ds. Vreugdenhil

Het zekere fundament van de volharding.

Vraag 10: Wat leerden de Remonstranten over de volharding in het geloof?

Vraag 11: Wat is de leer van onze kerk, wat is het fundament van de volharding?

De verzekering van de volharding.

‘Van deze bewaring der uitverkorenen tot de zaligheid, en van de volharding der ware gelovigen in het geloof, kunnen de gelovigen zelf verzekerd zijn’(DL.V,8). Let u hier eens op de volgorde: eerst bewaring van de uitverkorenen tot de zaligheid, en dan de volharding van de gelovigen in het geloof. De bewaring door God gaat dus voorop, daaruit volgt dan de volharding. Gods werk is eerst. Gods kinderen zijn niet altijd verzekerd van deze bewaring in de volharding. Niet elke gelovige ervaart die zekerheid altijd heel sterk.

Vraag 12: Waar komt dit gebrek aan zekerheid uit voort?

Vraag 13: Naar de mate des geloofs. Wat wil dit zeggen?

Er wordt weleens gezegd: ‘het is toch wel wat gevaarlijk om het altijd zomaar op zak te hebben’.

Vraag 14: Is het dan gevaarlijk om een vaste zekerheid te hebben; is het dan beter dat je af en toe of dikwijls twijfelt?

De Pareloester

Vraag 15: Wat is het geheim van de pareloester?

Wat is het geheim van het ware geloof?

Geen bijzondere openbaring buiten het Woord.

Om deze zekerheid te ontvangen zijn het Woord en de beloften van God genoeg.

Vraag 16: Wat zeiden de Remonstranten?

Vraag 17: Vind je onder ons, Reformatorische mensen, ook Remonstrantse opvattingen?

De beloften Gods in het evangelie zijn tot onze troost geopenbaard (DL). Om die troost te ervaren moet je geloof door de Heilige Geest geoefend worden.

Vraag 18: Wat getuigt de Heilige Geest in ons hart?

DE VOLHARDING DER HEILIGEN ALS TROOST EN ZEKERHEID

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien wat er volgens de Bijbel verstaan moet worden onder de volharding der heiligen. Het is geen zelfwerkzaamheid van de mens, maar een genadige gave van God. Hij bewaart Zijn kinderen tot de zaligheid. Sterker nog, in 2 Petr. 1:5 zegt de apostel: 'Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid'. Dus wij *worden bewaard* in de kracht van God. De volharding is een gave van God. Dat betekent echter niet dat wij dan maar louter passief zijn onder die bewaring. De apostel zegt er immers bij: 'We worden bewaard *door het geloof*'. En daar hebt u direct al de andere kant van de volharding: het is niet alleen een gave, maar het is ook een *opgave*. Wij zijn geroepen om te blijven in het geloof. We moeten 'Gods ontferming en trouw aanbidden' en 'onze zaligheid met vreze en beven' naarstig werken (DL V,7).

In dit hoofdstuk zullen we vooral letten op de troost van de volharding en de zekerheid in die volharding. Die troost is vooral nodig, omdat de strijd des geloofs en de strijd tegen de vijand zo zwaar kan zijn. Brakel noemt in zijn 'Redelijke Godsdienst' in dit verband vier vijanden, waartegen gestreden moet worden: de satan, de wereld, de zonde en de zwakheid in het geloof. Laten we ze een voor een wat nader ontleden.

Een troost in de strijd tegen de aanvechtingen van satan

De Heidelbergse Catechismus noemt in Zondag 52 de satan als doodsvijand nummer een! Hij was ook de eerste vijand. In het paradijs openbaarde hij zich al en bracht de mens ten val. Toen zette God vijandschap tussen het vrouwenzaad en het slangenzaad. Als wij nu door Gods genade ontwaken mogen uit de strikken van de duivel en overgaan in het rijk van Christus, dan zullen we vervolgd worden door de duivel. Met zijn listige omleidingen weet hij tot zonde te verlokken. Met zijn vurige pijlen weet hij ons te verschrikken, met zijn vuistslagen te kwetsen en ons zo de vrede te benemen. Door al zijn aanslagen kan hij de gelovigen heen en weer slingeren en hun geloof doen wankelen. Hij is zo listig. Soms openbaart hij zich als een engel des lichts en komt hij met bijbelteksten aan om ons te vertellen, dat er voor onze zonde geen vergeving meer is. Een andere keer brengt hij in ons hart die vreselijke twijfel aan het bestaan van God en maakt hij ons wijs dat er geen hemel en geen hel, geen God en geen eeuwigheid zijn. Dat alles maar fantasie is. Hij kent ook zo goed onze zwakke plekken. Bij de een is dat hoogmoed, bij de ander hebzucht of eierzucht en bij weer een ander de seksualiteit. De apostel Paulus zegt in Efeze 6:12: 'Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen

de geweldhebbers der wereld, tegen de geestelijke boosheden in de lucht'. Die machten weten zoveel dingen in het leven te roepen om ons te bedreigen en aan te zetten tot zondigen. Kom, wie is er vrij van bepaalde boezemzonden? Wat zijn we zwak en wat zouden we afvallen als er werkelijk een afval der heiligen zou zijn. Maar Gode zij dank, dat is nu juist onze troost in die strijd tegen de duivel, dat God de Zijnen vasthoudt. Ondanks alle stormen van de boze, zal de duivel toch niet een van de schapen van Jezus uit Zijn hand kunnen rukken. De Dordtse Leerregels zeggen zo vertroostend als het gaat over 'de aanvechtingen van de satan' dat 'de bekeerden in de genade niet kunnen standvastig blijven, zo zij aan hun eigen krachten overgelaten werden. Maar God is getrouw, Die hen in de genade, hun eenmaal gegeven, barmhartig bevestigt, en ten einde toe krachtig bewaart'. (V,3).

Troost in de strijd tegen de wereld

Na vijand nummer een, de satan, is daar ook vijand nummer twee: de wereld. Daar is de satan de overste van. Want met het woordje 'wereld' als een tegenkracht om Gods kinderen ten val te brengen is hier niet de schepping bedoeld, maar de zondige, godevijandige wereld. De wereld die vol verleiding is, de wereld die in het boze ligt, de wereld die de kerk haat. Maar die wereld heeft zoveel te bieden dat een mens kan verleiden. Denk aan luxe, overdaad, zingenot, geld, plezier en noem maar op: de begeerlijkheid der ogen, de begeerlijkheid van het vlees en de grootsheid des levens. We liggen ondersteboven voor we er erg in hebben! Daarom vermaant Paulus ook in Rom. 12:2: 'En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing van uw gemoed...' en Johannes waarschuwt: 'Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is; zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in Hem... En de wereld gaat voorbij, en haar begeerlijkheid, maar die de wil van God doet, blijft in der eeuwigheid' (1Joh. 2:15,17). Dat is dus ook een kant van de volharding der heiligen: wie de wil van God doet, blijft tot in der eeuwigheid. Dus niet alleen gave, maar ook opgave! In die wereld leven wij allen. Dat is onze positie. Christus bad niet voor de Zijnen of ze uit de wereld konden worden weggenomen, maar wel of God hen in die wereld wilde bewaren van de boze. Dat wil zeggen dat we de kracht en de moed ontvangen om de wereld niet na te apen in onze kleding, onze leefwijze, onze gesprekken, ons denken, onze wijze van recreatie e.d. Die bewaring in de wereld is ook dat onze oude mens gekruisigd wordt, dat wij der wereld gekruisigd worden. Juist het gebrek hieraan zou wel eens de oorzaak kunnen zijn van veel geestelijke inzinking en duisternis. Dan wordt alles zo slap en mat en grauw en bedompt. Dan wordt de frisse wind van de Geest gemist, de

Geest van Christus, Wiens wil het is dat we Hem navolgen en de wereld niet liefhebben. Toch kan de wereld ons ook op een andere manier ten val brengen. Niet door verleiding, maar door wrede vervolging en marteldood. De eerste christenen gingen voor de leeuwen. In de tijd van de Reformatie rookten de brandstapels. En in China kost het geloof de vrijheid. Wat kost het ons? 'Zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens'. Dat is ook de volharding der heiligen. Al die vervolgingen kunnen toch de ware gelovigen niet van de Heere aftrekken, want het hangt niet af van hun krachtsinspanningen. De Heere bewaart hen in de verdrukking. Zo zelfs, dat ze mogen roemen in de verdrukkingen en de lijdzaamheid van het geloof mogen beoefenen. 'Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of vervolging en benauwdheid of honger of zwaard? Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft'. (Rom. 8:35-37).

Troost in de strijd tegen het zondige vlees

Omdat de oude Adam Gods kinderen nog zo vaak parten speelt en zoveel boze begeerten krijg voeren tegen de ziel, kennen ze nog steeds hun dagelijkse struikelingen. Het zondige vlees is –zoals dat heet- de verrader binnen de vesting, of de vijand binnen de poort. Die doet de poort open voor de vijanden van buiten. Zo geeft die poort weer toegang aan satan en de wereld. Dat zondige vlees is hetzelfde als de oude mens, datgene wat er nog van Adam over is in het leven van Gods kinderen. Dat vlees moet gekruisigd worden in plaats van gestreeld. Of het nu vroom vlees is of goddeloos vlees, vlees is vlees! En o wee, als die drie vijanden duivel, wereld en zonde tot drie vrienden worden. o wee, als we in plaats van ertegen te strijden ons erdoor laten leiden. Wat een aanvechting is dat! Die vleselijke wil, die vleselijke liefde, die vleselijke overleggingen, die vleselijke wijsheid en dat bedenken dat des vleses is! o wee, als dat vlees aan het kruis ontkomt. Dat is de diepste smart van een christen. Dat is ook de bangste strijd van Paulus: 'Ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde'. En dat zei Paulus niet alsof dat alleen maar gold in zijn eertijds, nee, dat zei hij na ontvangen genade, na alle geestelijke zegeningen, die hij ontvangen had. Het is een strijd op leven en dood. En toch in de wetenschap dat de overwinning al behaald is. Al Gods heiligen kennen die smartelijke ervaring: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods'. Maar diezelfde Paulus mag ook zeggen: 'Ik dank God door Jezus Christus, voor de overwinning die Hij gegeven heeft'. Daar hebt u weer de volharding der heiligen: enerzijds de strijd aan onze kant en anderzijds de overwinning van Gods kant. En zo mag hij toch zeggen: 'Ik ben met Christus gekruist, en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij'. (Gal. 2:20). Over die blijvende strijd tegen het

zondige vlees zeggen de Dordtse Leerregels: 'Die God naar Zijn voornemen tot de gemeenschap van Zijn Zoon onze Heere Jezus Christus roept, en door de Heilige Geest wederbaart, die verlost Hij wel van de heerschappij en de slavernij der zonde, maar Hij verlost hen in dit leven niet ganselijk van het vlees en het lichaam der zonde'(V,1). 'Hieruit spruiten de dagelijkse zonden der zwakheid, en ook aan de allerbeste werken van de heiligen kleven gebreken' (V,2a). De ware gelovigen kunnen dus ook door de begeerlijkheden des vleses verleid worden en die volgen. Daarom moeten zij gestadig waken en bidden, dat zij niet in verzoeking geleid worden. En zo zij dit niet doen, zo kunnen zij van het vlees, de wereld en de satan tot zware en ook gruwelijke zonden verleid worden'(V,4b). 'En met zodanige grove zonden vertoornen zij God zeer, vervallen in schuld des doods, bedroeven de Heilige Geest, verbreken voor een tijd de oefening van het geloof, verwonden zwaarlijk hun geweten, en verliezen soms voor een tijd het gevoel der genade; totdat hun, wanneer zij door ernstige boetvaardigheid op de weg wederkeren, het vaderlijk aanschijn Gods opnieuw verschijnt'(V,5). Daar moeten we altijd maar weer terecht komen, bij die verzoenende God, Wiens aangezicht ons verschijnt in Christus met Wie we gekruisigd zijn om onszelf blijvend te verliezen aan die getrouwe God en Zaligmaker. Het blijft in dit leven gelden: 'Niet dat ik het alrede gekregen heb, of alrede volmaakt ben, maar ik jaag ernaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben'. En wat is nu de troost in deze strijd tegen die vijand van het zondige vlees? De volharding der heiligen! De wetenschap dat al de zonden, die nog tegen onze wil in ons zijn, ons niet kunnen weghalen uit de doorboorde handen van Christus.

Troost in de strijd tegen de zwakheid van ons geloof

Ook hier is de volharding der heiligen een onuitsprekelijke troost. Wie van Gods kinderen kent die tijden niet, dat hun geloof van alle kanten wordt bestreden door de aanvallen van de satan, door geestelijke verlatingen, door lichamelijk of psychisch lijden, door zonden en duisternis. Ze kunnen in die duisternis Jezus niet vinden om met Hem in onderhandeling te komen en vragen zich af of ze ooit wel het ware geloof ontvangen hebben. Dan worden ze moedeloos en lusteloos en er komt een magerheid over hun geestelijk leven. Is het dan geen troost, juist in die ogenblikken toch te mogen weten dat God hen in Zijn kracht bewaart? En dat Jezus voor hen bidt dat hun geloof niet ophoudt? Dat alleen kan hen in die ogenblikken voor de wanhoop bewaren. Wat een troost te mogen weten, juist in die momenten, 'door de genadige barmhartigheid van God dat we noch ganselijk van het geloof en de genade uitvallen, noch tot het einde toe in die val blijven of verloren gaan'(DL.V,8). Maar dat komt, zo vervolgt dezelfde paragraaf, 'omdat God

Zijn raad niet verandert en Zijn belofte niet breekt, omdat Hij Zijn voornemen niet herroept en de verdienste, voorbidding en bewaring van Christus niet krachteloos maakt, omdat de verzegeling van Zijn Geest niet verijdt of vernietigd kan worden'. Hier komen eigenlijk al op het terrein van de zekerheid van de volharding. Laat ik ter afsluiting van dit eerste gedeelte over de troost van de volharding met betrekking tot de zwakheid van ons geloof nog met u lezen in de Dordtse Leerregels V,11: 'Ondertussen getuigt de Schrift, dat de gelovigen in dit leven tegen onderscheiden twijfelingen des vleses strijden, en in zware aanvechting gesteld zijnde, dit volle betrouwen des geloofs en deze zekerheid der volharding niet altijd gevoelen. Maar God, de Vader aller vertroosting, laat hen boven hun vermogen niet verzocht worden, maar geeft met de verzoeking ook de uitkomst, en wekt in hen de verzekerdheid der volharding door de Heilige Geest wederom op'.

Het zekere fundament van de volharding

Het gaat hier om een heel belangrijke vraag. Is de leer van de volharding een bedenksel van mensen of heeft God het Zelf in Zijn Woord geopenbaard? Dat laatste is het geval. De Remonstranten leerden dat God de Zijnen van de nodige krachten voorziet om te volharden in het geloof, maar dat ze dan uit eigen vrije wil gebruik moeten maken van wat God ze schonk om zich door al de moeilijkheden op weg naar de zaligheid heen te slaan. Dat is een troosteloze leer. Zo is het dus niet. Maar hoe is het dan wel? Waar ligt nu onze zekerheid? Wat is nu het fundament van de volharding? We kunnen op grond van de Bijbel zeggen: dat is het werk van de drieënige God. Dat is de verkiezing van de Vader, het verlossingswerk van de Zoon en het verzegelende werk van de Heilige Geest. Alle drie worden ze ook genoemd in DL.V,8b: de roeping naar Gods voornemen, de verdienste en voorbidding van Christus en de verzegeling van de Heilige Geest. Als vierde noemt Brakel in zijn 'Redelijke Godsdienst' daarbij nog de onveranderlijkheid van het verbond Gods.

De eerste grond voor de volharding der heiligen is dus de onveranderlijke, eeuwige verkiezing van God. Wie God van eeuwigheid verkoren heeft, die brengt Hij thuis. Van hen zal niemand achterblijven. Daar staat Gods verkiezende liefde garant voor. Het voornemen Gods naar de verkiezing is vast en onveranderlijk (Rom. 9:11). De duivel noch de hel zal er ooit een uit Gods welbehagen kunnen losmaken. Wat een troost voor aangevochten gelovigen, dat hun zaligheid zo vast en veilig geborgen ligt in Gods eeuwige raad. Daar kan geen vijand ooit bij. Wat een fundament! En dat fundament van de verkiezing heeft dit zegel: 'De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn'(2Tim.2:19). 'En die Hij te voren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren

verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn...En die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt' (Rom. 8:29-30). Hier knoopt de apostel dus de heerlijkmaking als laatste schakel in de keten van de orde des heils vast aan de verkiezing. Uit die keten kan geen schakel worden losgemaakt. Die God van dat heil is onveranderlijk. 'Bij Hem is geen verandering of schaduw van omkering' (Jak.1:17). Jesaja zegt: 'Want de Heere der Heerscharen heeft het in Zijn raad besloten. Wie zal het dan breken?' Welnu, omdat God in Zijn onveranderlijk en eeuwig besluit Zijn uitverkorenen de zaligheid wil geven en hen in de weg van geloof en bekering die zaligheid zal deelachtig maken, daarom kunnen degenen, die naar Zijn eeuwig voornemen geroepen zijn, daar nooit meer uitvallen en verloren gaan.

Als tweede grond voor de volharding noemt onze belijdenis de kracht van Christus' voldoening en Zijn voorbede. De voldoening van Christus is volmaakt, voor alle zonden begaan in heel ons leven en de kracht van die verzoening is volstrekt en hangt niet af van menselijke voorwaarden. Door Zijn voldoening is God met de Zijnen verzoend. In Christus zijn Gods kinderen volmaakt en rechtvaardig, voor eeuwig. Met een offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt, degenen, die geheiligd worden. Met dat offer is Hij de hemel ingegaan om voor het aangezicht Zijns Vaders te bidden voor Zijn Kerk. Zo krachtig is Zijn voorbede en ze wordt gedaan op zulke deugdelijke gronden, dat ze nooit onverhoord zal kunnen blijven. De Vader hoort Hem altijd. Wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. Hij is een verzoening voor onze zonden. Zelf bidt Hij: 'Heilige Vader, bewaar ze in Uw naam...Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt' (Joh. 17:11,24). Wat een houvast, wat een fundament voor de volharding der heiligen! In de verleiding van de zonde, de aanvechting van de twijfel en de verlokkingen van het vlees op Iemand te mogen vertrouwen, Die mij van eeuwigheid voor Zijn rekening genomen heeft. Het zekere fundament van mijn volharding ligt in die beide doornagelde handen van Christus, aan het kruis geklonken op Golgotha en nu voor mij opgeheven aan de troon. Zijn verzoening en Zijn voorbede. Er zijn van die ogenblikken dat Gods kinderen het niet meer bekijken kunnen en dat ze met de uitverkiezing niet werken kunnen, maar als hun oog dan mag vallen op die gezegende Hogepriester Jezus, Wiens voorbiddende mond door de dood nooit meer gesloten kan worden, dan weten ze het weer. Dan is alles weer goed. Dan komen de stormen van twijfel tot bedaren. Kijk, daar is Hij, Jezus! En Hij leeft altijd om voor de Zijnen te bidden.

Wie verzekert mij daar echter van dat die voorbede mij ten goede komt en dat Zijn zoenbloed voor mij heeft gestroomd? Dat is de Heilige Geest, de derde grond voor de volharding der heiligen: de verzegelende werking van de Heilige Geest in de harten van de gelovigen. Die Geest blijft bij hen tot in eeuwigheid. Hij is het onderpand van hun zaligheid. Nadat ze geloofd hebben, zijn ze verzegeld met de Heilige Geest der belofte, die het onderpand is van hun erfenis tot de verkregen verlossing (Efeze 1:13-14). En in wie de Heilige Geest eeuwig blijft en voor wie Hij het onderpand is voor de eeuwige zaligheid en wie door Hem verzegeld is tot op de dag van de verlossing, zou die nog kunnen afvallen van het geloof? O nee, Zijn roeping en genadegift is onberouwelijk.

De vierde grond om de leer van de volharding der heiligen op te funderen is de onveranderlijkheid van het verbond der genade. Alle weldaden van het genadeverbond zijn immers eeuwig! De roeping, de wedergeboorte, het geloof en de heiliging! 'De roeping van Gods voornemen kan niet herroepen worden, noch de verzegeling der Heiligen Geestes verijdeld of vernietigd' (DL.V,8). Het behoeft ons niet te verwonderen dat de onwankelbaarheid van Gods verbond zich aandient als een grond voor de volharding der heiligen, want in de orde des heils gaat het over de weg waarlangs Christus Zijn volk in het bezit stelt van de weldaden van het genadeverbond. Dat verbond is als het ware de bedding, waardoor het genadewater stroomt. De vastheid van het verbond ligt juist in het eenzijdige karakter ervan. Daarom is het onverbreekelijk. Gods kinderen kunnen het niet meer verbreken. Dat belooft God hen juist in de volharding der heiligen. Het is een eeuwig verbond, onveranderlijk aan de zijde Gods en daarom zal het bestendig blijven. Het is vaster dan het verbond met Noach, ook vaster dan de bergen. 'Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen' (Jes. 54:10).

De verzekering van de volharding

We hebben gelet op de troost van de bewaring en op het fundament van de bewaring, maar ik zou niet graag deze twee hoofdstukken over de volharding der heiligen afsluiten zonder te wijzen op *de zekerheid* ervan. De Dordtse Leerregels zeggen in V,9: 'Van deze bewaring der uitverkorenen tot de zaligheid, en van de volharding der ware gelovigen in het geloof, kunnen de gelovigen zelf verzekerd zijn'. Let u hier eens op de volgorde, waarin de Dordtse vaders deze zaak van de verzekering zetten: eerst *bewaring* van de uitverkorenen tot de zaligheid, en dan de *volharding* van de gelovigen in het geloof. De bewaring door God gaat dus voorop! Dat is het eerste. Hij is de Bewaarder Israëls. Daaruit volgt dan de volharding van de gelovigen. Dus

niet omgekeerd, dat de gelovige volhardt en dat dan ook de Heere bewaart. Gods werk is eerst. En daarom alleen is het onbestaanbaar dat ooit nog een kind van God zou stranden in het zicht van de haven. Kun je dat dan altijd maar zo goed bekijken voor jezelf? Zeker niet. De vrees kan je zelfs bekruipen of je tenslotte na alles wat er gebeurd is nog zult omkomen. Maar daarnaast zijn er toch ook de momenten dat je zeker geloven mag dat de Heere het werk dat Hij begonnen is ook zal voleindigen. Van Gods kant gezien is de zaligheid van de Zijnen geen twijfelachtige zaak. Zeker, het is van onze kant een nauwelijks zalig worden, d.w.z. niet anders dan door grote beproevingen en louteringen heen, maar God is getrouw. Vanuit de verkiezende God en de verlossende Christus en de gewillige Geest wordt die zekerheid gewerkt in de harten van Gods kinderen.

Dat verzekerd zijn van Gods bewaring in de volharding is er naar de mate des geloofs! Dat betekent: hoe sterker het geloof en het gelovig bezig zijn met de beloften Gods, des te sterker is ook die zekerheid van de volharding. Nee, twijfel is geen kenmerk van het ware. Als we twijfelen aan de waarheid van Gods belofte is dat ronduit schuld en ongeloof. Twijfel is een kenmerk van het ongeloof. Wel is het waar, wat Calvijn zegt: 'Waar het vuur van het geloof is, is ook de rook van de twijfel'. Maar naarmate het levend geloof werkzaam is met het Woord en daarin het zien op de trouw van de drieënige God en Zijn werk, naar die mate breekt het geloof door in de heerlijke zekerheid dat Hij het voor mij voleindigen zal. Ja, 'het is trouw al wat Hij ooit beval, het staat op recht en waarheid pal, als op onwrikbre steunpilaren'. In die beloften van God ligt de zekerheid. De allerdiepste en allerlaatste zekerheid zijn het kruis van Christus en de doorboorde handen van de Zaligmaker, Die door de Vader werd aangesteld en door de Geest wordt toegepast. U zult nooit zekerheid vinden door het zien op uzelf en op alles wat u hebt meegemaakt. Dat geeft alleen maar onzekerheid. Dan zinken we weg in het drijfzand van onze ervaringen en bevinding. Zekerheid is alleen te vinden in Hem en in het zinken op Zijn Woord. De zekerheid komt nooit in onze hand te liggen. Daar is ze niet veilig. Nee, ze ligt in de handen van Christus, hoog en vast bij God. En Hij heeft het onder ede beloofd in Zijn Woord.

Naar de mate van het geloof! Dat betekent anderzijds dat niet ieder gelovige die zekerheid altijd zo sterk ervaart. Daar is verschil in. Wat beschamend overigens, want wat ontbreekt het daar veel aan bij Gods kinderen. En dit is zeker, gebrek aan zekerheid komt voort uit gebrek aan geloofsoefening, gebrek aan de werkzaamheden van het geloof. 'ja maar', zegt u misschien, 'het is toch wel wat gevaarlijk om het altijd zomaar op zak te hebben'. Ik heb begrip voor wat u bedoelt, maar...moet het Woord dan geen gezag hebben

over het leven des geloofs? En mag het Woord ons niet berispen over gebrek aan geloof in de gelovigen? Zekerheid 'naar de mate des geloofs' wil inderdaad toch zeggen: het gaat op en neer, wat onze ervaring betreft, vandaag heb ik het en morgen ben ik het weer kwijt. Wat? Wel, dat verzekerd zijn, al weet ik heus wel wat er in mijn leven gebeurd is. Maar, het geloof kent zijn hoogtepunten en zijn dieptepunten. Echt en levend geloof wordt ook aangevochten en bestreden. Er zijn tijden van opleving en tijden van ingezonkenheid. En naar die mate van het geloof mogen Gods kinderen geloven dat ze zijn en eeuwig blijven zullen levende leden van de kerk, en dat zij hebben de vergeving der zonden en het eeuwige leven (DL V, 9b).

Welk geloof mag dat zeker geloven? Het geloof dat zich richt naar en steunt op de Heere en op Zijn Woord. Het geloof dat alles bij Hem zoekt en vindt. Niet het geloof dat ik wel geloof. Nee, het gaat hier om een waarachtig vertrouwen op de Heere. Dat is heel iets anders dan het er maar voor houden dat ik wel geloof.

De pareloester

Het gaat hier om het levende geloof waarmee de schuldige en beproefde zondaar zich als een pareloester vasthecht aan de onwankelbare rots van het Woord en daarmee aan de God van het Woord. dan kunnen ruwe stormen woeden en ontstuimige golven over ons heen slaan, maar het geheim van die pareloester ligt niet in hemzelf, maar in de rots, waaraan hij zich vastzuigt. Dat is het geheim van hun kracht. Zolang de rots het houdt, houden zij het ook. Daar alleen vindt het geloof zekerheid, in dat vastgehecht zijn aan de rotsbodem van het Woord, waarin de verdiensten van Christus verklaard worden. Wie deze onwankelbare bodem onder de voeten krijgt en zich daaraan mag vastzuigen, die is veilig en zeker. En dat zit hem niet in de kracht of het uithoudingsvermogen van de gelovige, maar in de onwrikbare vastheid van de rots. Want die rots van het Woord houdt het uit, die is eeuwig! De Heere Zelf is die nooit beschamende Rotssteen Wiens werk volkomen is. En wie zich daaraan vastzuigt, wie op Hem vertrouwt, die is als de berg Sions, die niet wankelt. Hij is zo betrouwbaar. Zijn beloftewoord is zo betrouwbaar! Zo betrouwbaar en vast als een rots in de branding. Kijk, daar hebt u de zekerheid van de volharding naar de mate van het geloof.

Geen bijzondere openbaring buiten het Woord

Opdat we niet zouden denken dat er voor die zekerheid nog meer nodig is dan het Woord en de beloften Gods, lezen we in de Dordtse Leerregels V,10: 'En daarom spruit deze verzekerdheid niet uit enige bijzondere openbaring, zonder of buiten het Woord geschied, maar uit het geloof aan de beloften Gods, die Hij in Zijn Woord zeer overvloedig tot onze troost geopenbaard

heeft...'. Dus geen aparte stemmen buiten de openbaring in het Woord om. Geen bijzondere openbaringen! Dat zeiden juist de Remonstranten. Die zeiden: 'Wil je zeker zijn van je zaligheid en je bewaring tot het eeuwige leven, dan moet je wel een bijzondere openbaring van God ontvangen'. Er zijn wel mensen, die gruwen van het remonstrantse gevoelen en daar misschien hen wel van betichten, die prediken dat het Woord genoeg is en daarom ook oproepen tot geloof in dat Woord. Die mensen spreken over bijzondere en buitengewone openbaringen, die ze meemaken en die volgens hen nodig zijn om tot de zekerheid van het geloof te komen. Die mensen worden nu hier in de Dordtse Leerregels als remonstrants aan de kaak gesteld! Juist degene, die buiten het boek van de Schrift gaat, heeft geen zekerheid, want wie zal beoordelen of die bijzondere openbaring betrouwbaar is? Nee, het is zo eenvoudig: alleen het Woord, sola Scriptura! Alles wat daarbuiten valt is drijfzand.

De bron waaruit de zekerheid van mijn bewaring ontspruit, wordt hier in de belijdenis dus genoemd *het geloof in de beloften Gods!* Die heeft Hij tot onze troost in Zijn Woord overvloedig geopenbaard. Het ware geloof als een gave van de Heilige Geest wordt dus altijd gericht op het Woord. Daar valt het boven op. Daar ontspruit het aan: het Woord des geloofs! Het gaat erom dat we met ons gehele hart 'amen' leren zeggen op de beloften Gods. Dat gaat dwars door ons heen. Wat een houvast om tegen alle vervloekingen van de duivel in en door alle veroordelingen van de wet heen neer te mogen zinken op het Woord en te zeggen: 'Hier staat het! Hij zal mij niet begeven. Niets maakt mijn ziel vervaard'. En dat spreken moeten we nu voor waarachtig houden. Zo blijkt de Heere dus die zekerheid van de volharding te geven in de middellijke weg. In paragraaf 13 spreken de Dordtse Leerregels over 'het vlijtig waarnemen van de wegen des Heeren' om daarin wandelende de verzekerdheid van onze volharding te behouden. De volgende paragraaf spreekt over 'het horen, lezen en overleggen van de prediking des evangelies', maar ook 'het gebruik van de heilige sacramenten'. Die sacramenten voegen niets nieuws toe aan de openbaring van God in Zijn Woord, maar ze geven er een zichtbare voorstelling van. Ze zijn er teken en verzegeling van. De catechismus noemt als het doel van de sacramenten 'dat God ons door het gebruik ervan de belofte van het evangelie des te beter te verstaan geeft en verzegelt' (HC, Zondag 25). Daar hebt u de verzekerende en verzegelende werking van de sacramenten, dus ook in verband met de volharding der heiligen. Die beloften Gods in het evangelie zijn, zo zeggen de Dordtse Leerregels, *tot onze troost geopenbaard*. De Bijbel staat vol beloften. Of we daar altijd de kracht uit hebben, is een tweede. Daar moet je geloof door de Heilige Geest in geoefend worden. Dat wordt hier ook genoemd: het getuigenis van de Heilige geest, die met onze geest getuigt dat we kinderen

zijn. Die Geest ontdekt en overtuigt niet alleen, maar Die verjaagt ook uit alle valse rust en drijft heen tot Christus om in Hem verzekerd te mogen worden van het kindschap. Je kunt ook zeggen: van het Vaderschap van God. Daaruit spruit immers het kindschap van de gelovigen voort. En kinderen staan in een testament. Kinderen zijn ook erfgenamen. Dat getuigt de Geest in hun hart. Dat getuigenis geeft zekerheid. Zekerheid van de bewaring.

Tenslotte wordt hier ook nog gesproken over 'de oefening van een goed geweten en van goede werken'. Slordig leven met een verontrust geweten geeft geen zekerheid. Wel de innerlijke vreugde in het doen van Gods wil. Dat bevordert die zekerheid. Wat is de volharding der heiligen toch een vaste troost op onze pelgrimsweg door dit leven te midden van alle strijd, aanvechtingen en beproevingen. Maar het is ook een sterke prikkel tot heiligmaking. Nee, deze leer maakt geen zorgeloze mensen. Integendeel, die vaste hoop op en zekere verwachting van de zaligheid is een krachtige aansporing tot heiligheid. Zo grijpen toch alle schakels in de keten van de orde des heils weer in elkaar. Als we die troost van de overwinning en het onbedriegelijke pand van de eeuwige heerlijkheid niet hadden, zouden we de ellendigste van alle mensen zijn. De leer van de volharding der heiligen is dus geen dorre en droge leer, maar een troost en hoop in de strijd. Dan mogen we het de apostel nazeggen: 'Ik ben verzekerd, dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag'(2Tim.1:11). Wat een God! Hij bewaart de erfenis voor mij, maar Hij bewaart ook mij voor de erfenis. Zo word ik in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd.

En daarom: **'Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus'** (1Petr.3:3-5).

Amen!

BIJLAGE 2: ds. J.S. van der Net.

DOOR U, DOOR U ALLEEN, over de gemeenschap met Christus.

Het gaat in dit vijfde hoofdstuk van de Dordtse Leerregels over de bewaring van allen die in de gemeenschap met de Heere Jezus leven. Ze worden bewaard tot zaligheid.

De heiligen, de kinderen van God, zijn degenen die door krachtige roeping geroepen zijn tot de gemeenschap met Christus. Dat zijn degenen die door het geloof met Jezus verenigd zijn. Dat gebeurt, zo zeggen de Dordtse Leerregels, in de wedergeboorte. Het leven uit Christus gaat vloeien in de rank. En als dat gebeurt, is dat te zien. Waaraan? Dan kunnen we de zonden niet meer liefhebben. Dan krijgen we een ontzettende hekel aan de zonden. De wereld kan ons hart ook niet meer vervullen. Er komt een heimwee, een heel sterk verlangen naar God en Zijn gemeenschap. We krijgen een verborgen leven met de Heere. Er komt een hongeren en dorsten naar Jezus. Er komt een vluchten tot Hem Die de enige en volkomen Zaligmaker is.

De praktijk van deze gemeenschap met Christus

Nu zijn die heiligen, de kinderen van God, door de Heere Jezus verlost van de heerschappij en de slavernij van de zonde. En toch blijven die kinderen van God in zichzelf zondaar. Paragraaf 1 besluit daarmee: *Doch Hij verlost hen in dit leven niet ganselijk van het vlees en het lichaam van de zonde.* Daar hebt u nu de strijd van Gods kinderen. Gods kinderen worden twee-mensen. Ze hebben twee beginselen in het hart die tegen elkaar botsen. Dat is het beginsel van het nieuwe leven dat ernaar verlangt om tot eer van God te leven, maar daar is het ook het beginsel van de oude mens van de zonde dat altijd weer van God aftrekt. Die strijden met elkaar. Dat heeft de apostel Paulus ook ondervonden. Het goede dat ik wil, doe ik niet. Hij bedoelt ermee te zeggen: Ik wil wel het goede, en toch doe ik het niet. Dit is het verlangen van het nieuwe leven. Het kwade dat ik niet wil, doe ik. Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods? Dat blijft de strijd. De strijd tegen wat de DL hier noemen het vlees. Het vlees is het Gode vijandige vlees, het lichaam van de zonde, het beginsel van de zonde dat nog in het hart van Gods kinderen is. Daar hebben Gods kinderen het vaak zo zwaar onder. Dat is een strijd waarvan we moeten zeggen dat wij in onszelf daartegen geen kracht hebben. Denk aan Noach, aan Jakob, Simson, David, Petrus....

Daar hebben we de strijd. Die meent te staan, zie toe dat hij niet valle.

Waar komt die strijd nu in uit? Leest u maar mee in paragraaf 2: *hieruit spruiten de dagelijkse zonde der zwakheid en ook aan de allerbeste werken der heiligen kleven gebreken.* Dagelijkse zonde, zwakheid. En het gaat hier

over de heiligen, de kinderen van God die dit dagelijks tegenkomen. Elke dag komen we onszelf weer tegen. Dan lopen we tegen ons eigen zondaarsbestaan op. Zo is nu de praktijk in die gemeenschap met God. Dat doet ons verdriet. Die dagelijkse zonde neemt het uitzicht op die trouwe God en Heere Jezus zo vaak weg. Het grote verschil met een onbekeerde is dat Gods kinderen er verdriet en pijn over hebben.

Hoe strijden die heiligen daartegen? Hoe moeten we strijden tegen die dagelijkse zonden waar we zoveel verdriet van hebben? In de eerste plaats door ons voor God te verootmoedigen. Als we zien wie we in onszelf zijn en blijven, dan gaan we diep buigen. Dan worden we zo onwaardig en klein in onszelf. Dan komen we op de zondaarsplaats aan Zijn voeten. En dat is zo'n goede plaats. Daar wordt God alles en wij niets. Daar kunnen we de zonde toch niet liefhebben en koesteren. Strijden tegen de zonden door ons voor God te verootmoedigen.

In de tweede plaats door de toevlucht te nemen tot de gekruisigde Christus. Dat gebeurt elke zondag in de kerk. Dan wordt ons die gekruisigde Christus verkondigd in het Evangelie. Dan wordt die gekruisigde Christus ons aangewezen, aangeprezen en aangeboden als de Enige Die verlossen kan. De gekruisigde Christus is algenoegzaam en gewillig met heel Zijn hart om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Misschien herkennen we het uit ons eigen leven. We zaten in de kerk met niets anders dan zonde. We luisterden naar het Evangelie van die gekruisigde Christus. Toen nam die volheid van Christus zo ons hart in, dat we niet meer bij Jezus vandaan konden blijven, dat we naar Hem werden togetrokken. Toen vluchtten we tot die gekruisigde Jezus met al onze zonde en met al onze schuld. Heere, waar dan heen? Tot U alleen.

In de derde plaats door het vlees hoe langer hoe meer door de Geest van het gebed te doden. Ik zal het nog een keer zeggen: het vlees is de zonde die er vanbinnen is, mijn zondige ik. Dat vlees moet gedood worden. De Catechismus noemt dit het afsterven van de oude mens. Dat is een wezenlijk onderdeel van de waarachtige bekering. Hoe wordt het vlees dan gedood? Door de Geest van het gebed. Want het doden van ons vlees kunnen we niet in eigen kracht. Dit kan alleen op onze knieën. Door te smeken om de Heilige Geest of Die ons wil overwinnen en kracht geven om tegen de zonde te strijden. Dit lezen we ook in de Catechismus, vraag en antw. 127. Er wordt bij het doden van het vlees door de Geest van het gebed nog iets bij gezegd, namelijk: *door heilige oefeningen der godvruchtigheid*. Wat moeten we daaronder verstaan? De heiligen weten wat het is om in de vreze des Heeren te leven. En als de zonde gaat woelen in hun leven en ze in beslag worden genomen door allerlei beslommeringen, verkeerde gedachten en

gewoonten, dan nemen ze ogenblikken van stilte om te overdenken hoe rijk Gods genade in Christus is. Ze mediteren over het werk van Christus voor arme zondaren en overdenken de wegen die de Heere met Zijn kinderen hield en houdt. Ze nemen hun Bijbel en lezen de gedeelten over het lijden en sterven van Christus, wat het Hem gekost heeft om zondaren met God te verzoenen. Het is een machtig wapen om dat vlees te doden. Dan zeggen ze wel eens: 'Heere Jezus, de zonde heeft U het leven en Uw bloed gekost, nu kan ik de zonde niet langer liefhebben. Ik wil tegen de zonde strijden'. Niet alleen het gebed, maar ook de meditatie, de heilige oefeningen der Godvruchtigheid, zijn belangrijke middelen in de strijd tegen ons eigen zondige vlees.

Er is nog een wapen in de strijd tegen de zonde, namelijk het verlangen naar de volmaaktheid. Dan zeggen we met Paulus: 'Ontbonden te zijn en met Christus te zijn, dat is mij verre het beste'.

De bewaring in die gemeenschap

Als we nu steeds weer het gevaar lopen om in de zonde te vallen, kan het er dan niet op uitlopen dat we uit de gemeenschap met Christus vallen? Dat we afhaken en toch voor eeuwig verloren gaan? Al blijven Gods kinderen tot het laatste toe zondaren, de Heere bewaart ze. En daarom kunnen ze niet verloren gaan. Ze kunnen zichzelf niet bewaren vanwege de inwonende zonde. Het kan ook niet vanwege de aanvechtingen van de wereld. De wereld zit vol met valstrikken. Ze kunnen zichzelf ook niet bewaren vanwege de aanvechtingen van de satan. Kunnen ze staande blijven als de duivel tegen ze zegt: 'Jij hebt veel te veel gezondigd, voor jou is er geen genade. Er is nooit iets van God bij geweest in jouw leven. Het is alleen maar gevoel geweest, emotie'. Zegt u dan ook: geen kracht tegen die grote menigte, maar mijn ogen zijn op U? Dat is de weg. Niet onszelf op de been houden. Niet zelf weleens even de handen uit de mouwen steken. Onze ogen zijn op U!

Wat eindigt paragraaf 3 heerlijk: *God is getrouw, Die hen in de genade, hen eenmaal gegeven, barmhartig bevestigt en hen ten einde toe krachtig bewaart.* Hier geldt in volle, zalige zin: 'Eens gegeven blijft gegeven'. Dan trekt de Heilige Geest Zich nooit meer terug. Zijn Naam is de IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL.

Hoe verder we komen op die weg in ons leven, hoe meer we gaan ervaren dat God getrouw is en dat God getrouw blijft. Hij kan van Zijn kinderen nooit meer af. Niemand zal er eentje uit Zijn hand kunnen rukken. Nu kan Gods kind nooit meer vallen uit de liefde van God in Christus.